

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 2 czerwca 2016 r.
zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Masyw Chelmcza PLH020057**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Masyw Chelmcza PLH020057 zostało ustanowione przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 8 kwietnia 2014 r. i ukazało się w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w dniu 11 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 1892). Powodem zmiany ww. zarządzenia są uchybienia wskazane w trybie kontroli aktów prawa miejscowego przez Ministra Środowiska, przesłane pismem znak: DP-074-67-37923/14/JJ z dnia 15 października 2014 r., uzasadniające zmianę we własnym zakresie, oraz zmiany wynikające z ponownej analizy zapisów ww. zarządzenia.

Jedną z uwag Ministra Środowiska wskazywała na konieczność przeredagowania opisu zagrożeń (załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia) oraz celów działań ochronnych (załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia) w przypadku niewystępowania przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000 lub jego niskiej reprezentatywności (nadanie kategorii D). W związku z powyższym dla siedliska *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płyty bogate florystycznie) opis zagrożeń/cel działań ochronnych zmieniono z „*Nie analizowano zagrożeń/celów dla siedliska z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania siedlisku oceny D – nieznacząca*” na: „*Nie dotyczy (przedmiot ochrony występuje w stopniu niereprezentatywnym)*”.

Dla ww. siedliska usunięto również wskazywane działanie ochronne pn. „Propozycja aktualizacji SDF poprzez przygotowanie wniosku do GDOŚ w celu nadania siedlisku oceny D - nieistotna (...)”, gdyż wg Ministra Środowiska nie jest to działanie ochronne.

Ponadto wskazano, iż w załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 4) – w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* i 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) w sposób nieprawidłowy określono podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań, tj. podmioty prywatne. Podkreślono, iż, co do zasady, nie można nakładać obowiązków na podmioty prywatne, ponieważ takie postanowienia wykraczają poza zakres przedmiotowy tego aktu prawnego. W związku z powyższym dla siedliska 8220 jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego wskazano *organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000*, natomiast w przypadku siedliska 9110 z listy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działania ochronnego wykreślono „*właściciela lub użytkownika gruntu z siedliskiem*” a pozostawiono właściwe Starostwo Powiatowe (z uwagi na fakt, iż jest to organ sporządzający uproszczone plany urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu

Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych) oraz Nadleśnictwo Wałbrzych (w odniesieniu do terenów znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych).

Jednocześnie po analizie całego zarządzenia postanowiono zmienić lub uzupełnić inne zapisy w zarządzeniu w następujący sposób:

- W załączniku nr 1 Opis granic obszaru Natura 2000 Masyw Chełmca PLH020057 w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 – zmieniono zapis punktów załamania. Dane w załączniku do zarządzenia z dnia 8 kwietnia 2014 r. zostały zapisane w sposób niezgodny z układem współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 (geodezyjnym), co należało poprawić.
- W załączniku nr 3 Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony (obecnie załącznik nr 2) - dla siedlisk 8230, 9110, 9130 uzupełniono opis zagrożenia potencjalnego dopisując, iż brak zagrożeń wynika z faktu, iż „w trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń”.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 4) - dla siedliska 6510 w działaniach obligatoryjnych w wyniku omyłki pisarskiej pominięty został trzeci rodzaj użytkowania tj. użytkowanie pastwiskowe. Działanie obligatoryjne otrzymuje brzmienie: „*Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych*”, co dopuszcza możliwość trzech rodzajów użytkowania rolniczego.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 4) – dla siedliska *91E0 w wyniku omyłki pisarskiej podano niewłaściwą lokalizację działania ochronnego pn. „*Stopniowe ograniczenie powierzchni występowania obcego gatunku rdestowca ostrokończystego, Reynoutria japonica*” - oddział 179 b, natomiast winno być – 179g, co należało sprostować.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (obecnie załącznik nr 4) – dla gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony obszaru, tj. 1318 Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*, 1324 Nocek duży *Myotis myotis* w działaniu ochronnym pod nazwą „Konservacja zabezpieczenia otworu zimowiska – wejścia do sztolni Gustaw - corocznie przed nadejściem zimy (...)” zmieniono termin konserwacji na „w miarę potrzeb”. Powyższe wynika z faktu, iż RDOŚ we Wrocławiu w 2014 roku zlecił naprawę i konserwację zabezpieczenia wlotu do sztolni Gustaw. W związku z powyższym ewentualna ponowna konserwacja zabezpieczenia będzie konieczna w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby. Istotnym jest, że przedmiotowa sztolnia stanowi obiekt badań ośrodków naukowych i organizacji pozarządowych (liczenie nietoperzy), w związku z czym tut. organ otrzymuje informacje na temat stwierdzanych w trakcie tych badań nieprawidłowości w zabezpieczeniu sztolni. Ponadto

w ramach realizacji zapisów PZO prowadzony będzie monitoring stanu zimowiska, w tym stanu jego zabezpieczenia.

- Dokonano również zmiany częstotliwości prowadzenia monitoringu liczebności nietoperzy zimujących w sztolni oraz monitoringu stanu zimowiska i jego otoczenia z „*dwa razy w ciągu sezonu*” na - „*trzykrotnie w ciągu obowiązywania PZO w odstępach 2-3 letnich wraz z monitoringiem liczebności*”. Wynika to z faktu, iż nietoperze od kilkunastu lat objęte są badaniami w ramach zimowego monitoringu nietoperzy, prowadzonego niezależnie przez różne instytucje naukowe i organizacje pozarządowe. Corocznie, w tym samym terminie (15 stycznia – 20 lutego) kontrolowana jest większość ważniejszych zimowisk nietoperzy na terenie Dolnego Śląska. Koncepcja monitoringu nietoperzy w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (zwanego dalej „PMŚ”) w zakresie zimowisk opiera się na corocznej kontroli liczebności nietoperzy w wytypowanych schronieniach oraz określaniu dostępności tych schronień, ich zabezpieczenia przed niepokojeniem oraz kontroli warunków mikroklimatycznych panujących w tych zimowiskach. Te same wskaźniki będą oceniane w ramach monitoringu przedmiotu ochrony w trakcie obowiązywania PZO, jednakże w celu zbadania stanu zachowania populacji w obszarze i zaobserwowania trendu ewentualnych zmian (liczebności, stanu zachowania zimowiska) nie jest konieczne prowadzenie tego monitoringu corocznie. Należy przy tym zauważyć, że tut. organ będzie również pozyskiwał dane w tym zakresie z PMŚ oraz od jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.
- W załączniku nr 5 Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania w części Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych (obecnie załącznik nr 4) - dla siedlisk 9110, 9130, *9180, *91E0 zmieniono zapis dotyczący częstotliwości przeprowadzenia monitoringu stanu ochrony z „*w 6 i 9 roku obowiązywania PZO na wybranych płatach siedliska stanowiących 5-10% powierzchni siedliska w obszarze Natura 2000, w każdym we wskazanych terminów inne*”, na „*jednokrotnie między 6-9 rokiem obowiązywania PZO na wybranych płatach siedliska stanowiących 5-10 % powierzchni siedliska w obszarze*”. Powyższe wynika z faktu, iż zdecydowana większość płatów siedlisk leśnych zlokalizowana jest na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe, dla których obowiązują Plany Urządzenia Lasu, które określają sposób gospodarowania w poszczególnych wydzieleniach, w tym w wydzieleniach, w obrębie których występują siedliska przyrodnicze, na okres 10 lat. Plany te podlegają strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, która obejmuje m.in. uzyskanie opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie wpływu planowanych działań na siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. W związku z powyższym oraz z uwagi na fakt, iż zmiany w siedliskach leśnych zachodzą powoli, zgodnie z planową gospodarką leśną, która dodatkowo weryfikowana jest pod kątem jej wpływu na środowisko przyrodnicze - jednorazowy monitoring jest wystarczający, aby zweryfikować realizację PZO w odniesieniu do siedlisk leśnych oraz zaobserwować ewentualne zmiany zachodzące w siedlisku.

Ustanowienie zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronny dla obszaru Natura 2000 Masyw Chełmca PLH020057 poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 22 września 2015 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 16 września 2015 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów zmian zarządzeń w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla 42 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miasta w Boguszowie-Gorcach, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 25 września – 16 października 2015 r., Urzędu Gminy Stare Bogaczowice, Urzędu Miasta w Wałbrzychu, Urzędu Miasta w Szczawnie Zdroju i Starostwie Powiatowym w Wałbrzychu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 22 września – 13 października 2015 r.

Projekt zarządzenia został także przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ), a także do członków Zespołu Lokalnej Współpracy utworzonego w trakcie prac nad planem zadań ochronnych.

Obwieszczeniem z dnia 1 lutego 2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zgodnie z art. 39 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353) zawiadomił o przystąpieniu do opracowania projektów zmian planów zadań ochronnych dla pięciu obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, w tym m.in. dla obszaru Masyw Chełmca PLH020057 oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy i o możliwości składania uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach 4 - 25 lutego 2016 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (dodatku dolnośląskim Gazety Wyborczej) w dniu 4 lutego 2016 r. Obwieszczenie zostało także przekazane w celu jego upublicznienia do Urzędu Miasta w Boguszowie-Gorcach, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 10 lutego – 2 marca 2016 r., Urzędu Gminy Stare Bogaczowice, Urzędu Miasta w Wałbrzychu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 4 – 25 lutego 2016 r., Urzędu Miasta w Szczawnie Zdroju, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 4 lutego – 9 marca 2016 r. i Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 4 – 25 lutego 2016 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Uwagi do projektu zarządzenia złożyły następujące podmioty:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu,
2. Klub Przyrodników.

Uwagi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu rozpatrzono w następujący sposób:

- Uwaga dotycząca zmiany zapisu dotyczącego pozostawiania zasobów martwego drewna określonych w działaniach ochronnych dla siedliska 9110 na: *„Pozostawianie wydzielającego się martwego drewna z wyjątkiem działań w ramach ochrony lasu oraz stanów zagrożenia dla życia, zdrowia i mienia, a także zapewnienia prawidłowego wykonywania hodowlanych zabiegów pielęgnacyjnych”* – została częściowo uwzględniona i zapis otrzymał następujące brzmienie: *„Na powierzchniach leśnych z siedliskiem przyrodniczym w drzewostanach w trzeciej i wyższych klasach wieku oraz w drzewostanach w klasie odnowienia lub w klasie do odnowienia pozostawiać - z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego lub zagrażającym trwałości lasu :*
  - *drzewa martwe i umierające,*
  - *wywroty, złomy,*
  - *drzewa dziuplaste i próchniejące,*
  - *rozproszone pozostałości pozrębowe”.*

Działanie ochronne polegające na pozostawianiu martwego drewna w płatach siedliska 9110 wynikało ze stwierdzonego zagrożenia polegającego na zbyt małym udziale zasobów martwego drewna w części płatów siedliska. Tut. organ uznał, iż możliwa jest zmiana brzmienia działania ochronnego w tym zakresie, gdyż wykonywanie hodowlanych zabiegów pielęgnacyjnych oraz zachowanie właściwego stanu sanitarnego lasu w drzewostanach w I i II klasie wieku nie będzie miało istotnego wpływu na poprawę wskaźnika martwe drewno oraz istotną poprawę różnorodności biologicznej. Wynika to z faktu, iż posusz wydzielający się w drzewostanach tych klas (w przypadku większości gatunków lasotwórczych występujących w tych siedliskach) – ze względu na swoją strukturę grubościową oraz biorąc pod uwagę niewielki udział siedlisk w drzewostanach w I i II klasie wieku w stosunku do całościowej powierzchni poszczególnych siedlisk – jedynie w niewielkim stopniu przyczyniłby się do poprawy wskaźnika martwe drewno oraz stworzenia warunków rozwoju dla organizmów saproksylicznych związanych z zamierającym lub martwym drewnem.

- Uwaga Nadleśnictwa Wałbrzych dotycząca wykreślenia wydzielenia 169 c z lokalizacji siedliska 9110 została uwzględniona, gdyż wydzielenie to omyłkowo zostało wskazane jako płat ww. siedliska.

Uwagi Klubu Przyrodników rozpatrzono w następujący sposób:

- W odniesieniu do uwagi, iż niewystarczające jest wskazywanie starosty jako odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych dla siedlisk leśnych zlokalizowanych na terenach niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, ponieważ niektóre wskazania (np. pozostawianie martwego drewna) nie dotyczą zagadnień regulowanych takim planem, a także w odniesieniu do stwierdzenia, iż starosta nie jest prowadzącym gospodarkę leśną, nie może zatem być odpowiedzialny za „prowadzenie gospodarki leśnej” – uwaga nie została uwzględniona, gdyż starosta

sporządza uproszczone plany urządzenia lasu oraz zgodnie z art. 22 ust. 5 *ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2100)* nadzoruje ich wykonanie. W związku z powyższym to w kompetencjach starosty leży uwzględnienie wskazań zawartych w PZO i wdrożenie ich do upul na etapie jego opracowania, a następnie ich egzekwowanie (w tym także zapisów odnoszących się do pozostawiania martwego drewna).

- Uwaga dotycząca nieprawidłowego wskazania trzech rodzajów użytkowania rolniczego w działaniach obligatoryjnych dla siedliska 6510 nie została uwzględniona. Wykonywanie działań obligatoryjnych podlega kontroli wymogów wzajemnej zgodności prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, co wyklucza możliwość ograniczenia sposobu gospodarowania do jednego typu, np. koszenia. Ponadto należy podkreślić, iż warunkiem utrzymania siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony w obszarze oraz zapobieganie pogorszenia stanu jego zachowania może być realizowane jedynie przez ekstensywne użytkowanie.
- Odnosząc się do uwagi na temat wskazanej w PZO powierzchni przeznaczonej do monitoringu stanu ochrony siedlisk leśnych (5-10%) – zdaniem Klubu Przyrodników jeśli obserwacja monitoringowa ma być wykonana jednorazowo w trakcie obowiązywania PZO, to winna objąć 10-20% powierzchni siedliska. Uwaga nie została uwzględniona. W opinii tut. organu przedstawiony w zarządzeniu zapis jest wystarczający.
- W odniesieniu do uwagi dotyczącej konieczności wykonania corocznego monitoringu nietoperzy i pozostawienia takiego zapisu w PZO – uwaga nie została uwzględniona. Tut. organ stoi na stanowisku, iż na potrzeby planu zadań ochronnych coroczny monitoring nie jest konieczny. Zaplanowana w PZO częstotliwość jest wystarczająca i pozwoli ocenić stan zachowania populacji w obszarze oraz zaobserwować trendy ewentualnych zmian. Jak wskazano powyżej tut. organ będzie również pozyskiwał dane w tym zakresie z PMS oraz od jednostek naukowych i organizacji pozarządowych.
- Pozostałe zgłoszone uwagi nie dotyczyły zapisów niniejszego zarządzeniem, nie były zatem przedmiotem analizy na obecnym etapie postępowania.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.)* uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 31 maja 2016 r.